لوح قناع – خطاب به حاجی محمّد کریم خان کرمانی

انّما البهـآء علیک و علی من احبّک خالصـاً للّه ربّک و ربّ العالمین.

یکی از احبّـای الهی مکتـوبی بحـاجی محمّد کـریم خـان نوشته و در آن مکتوب سؤالات چندی نمـوده و از قراریکه اسـتماع شد خـان مـذکور از معـانی غافل شـده بالفـاظ تمسّک جسته و اعتراض نموده لیـدحض الحـقّ بما عنـده و لکن غافل از اینکه یحقّق اللّه الحـقّ بکلماته و یقطع دابر المشرکین. اوّل آن مکتـوب بـه این کلمـات مـزیّن: الحمد للّه الّـذی کشف القنـاع عن وجه الاولیـآء. خـان مـذکور اعـتراض نمـوده که این عبـارت غلط است و صـاحب این مکتوب گویا بحرفی از علم و اصطلاحات قوم فائز نشـده چه که قنـاع مخصـوص رؤوس نسـآء است بـاعتراض بر الفاظ مشغول شده و غافل از اینکه خود از علم و معلوم هر دو بی بهره مانده. اصحاب الهی الیـوم این علـومی را که او علم دانسته ننگ میدانند علمیکه محبوبست

ص ۱۹۱

آن بوده که ناس را بحق هدایت کند بعد از آنکه نفسی بآن فـائز نشد آن علم حجـاب اکـبر بـوده و خواهد بـود. و اعتراضـات او دیـده نشد مگر همین یک فقـره که آنهم شنیده شد و آن فقره بمنظر اکبر رسید. لذا از مظهر امر در جواب اعتراض او این لوح ابـدع اقـدس اطهر نـازل که شاید ناس بامثال این اعتراضات از مالک اسمآء و صـفات محروم نمانند و کلمه علیا را از کلمه سـفلی تمیز دهند و بشطر اللّه العليّ الاعلی توجّه نمایند من اهتـدی فلنفسه و من اعرض انّ اللّه لغنيّ حمید.

بسم اللّه العليم الحكيم

يا ايّها المعروف بالعلم و القآئم على شـفا حفـرة الجهل، انّا سمعنا بانّک اعرضت عن الحقّ و اعترضت على احد من احبّآئه الّذى ارسل اليک كتاباً كريماً ليهـديک الى اللّه ربّک و ربّ العــــالمين. انّک اعترضت عليه و اتّبعت ســـنن الجــاهلين و بـــذلک ضـيّعت حرمتک بين عبـــاد اللّه لانّا باعتراضک وجدناک على جهل عظيم. انّک ما اطّلعت على قواعد القوم و اصـطلاحاتهم و ما دخلت روضة المعـانى و البيان و كنت من الغافلين و ما عرفت الفصـاحة و البلاغة و لا المجـاز و لا الحقيقة و لا التّشـبيه و لا الاسـتعارة لـذا نلقى عليک ما تطّلع به على جهلک و تكـــــــون من المنصـفين. انّک لو سـلكت سـبل اهل الادب ما اعترضت عليه فى لفظ القنـــاع و لم تكن من المجــادلين و كــذلک اعترضت على كلمـات اللّه فى هـذا الظّهـور البـديع. أ ما سمعت ذكر المقنّع و هو المعـروف بـالمقنّع الكنـدى و هو محمّد بن ظفر بن عمـير بن فرعـان بن قيس بن اسـود و كان من المعـروفين. انّا لو نريد ان نـذكر آبائه واحـداً بعد واحـدٍ الى ان ينتهى الى البـديع الاوّل لنقـدر بما علّمـنى ربّى علـوم الاوّلين و الآخـرين مع انّا ما قرئنا علـومكم و اللّه على ذلک شهيد و عليم.

و انّه اجمل النّاس وجهاً و اكملهم خلقاً و اعـدلهم قوامـاً فانظر فى كتب القوم لتعرف و تكون من العارفين و كان اذا اسـفر اللّثـام عن وجهه اصـابته العين فيمـرض لــذا لايمشى الّا مقنّعـاً اى مغطّئـاً وجهه كـذلک ذكر فى كتب العرب العرباء و الادباء و الفصحآء فانظر فيها لعـلّ تكـون من المطّلعين. و انّه هو الّــــذى يضــــرب به المثل فى الجمال كما يضرب بزرقآء اليمامة فى حـدّة البصر و بـابن اصمع فى سعة الرّواية لو كنت من العالمين و كـذلک فى طلب الثّـار بالمهلهل و الوفـاء بالسّـموئل وجـودة الـرّأى بقيس بن زهير و الجـود بحـاتم و الحلم بمعن بن زائـدة و

الفصاحة بقسّ بن صاعدة و الحكمة بلقمان و كذلک فی الخطبه بسحبان وائل و الفراسة بعامر بن طفيل و الحذق باياس بن معوية بن القرّة و الحفظ بحماد. هؤلآء من مشاهير العرب الّذين ترسل بهم الامثال طالع فی الکتب لعلّ لا تدحض الحقّ بما عندک و تکون من المتنبّهين و توقن بانّ علمآء الادب استعملوا لفظ القناع فی الرّجال کما ذکرناه لک ببيان ظاهر مبين. ثمّ اعلم بانّ القناع مخصوص بالنّسآء و يسترن به رؤوسهنّ و لکن استعمل فی الرّجال و الوجه مجازاً ان کنت من المطّلعين و کذلک اللّثام مخصوص بالمرئة يقال لثمت المرئة ای شدّت اللّثام علی فمها ثمّ استعمل فی الرّجال و الوجه کما ذکر فی الکتب الادبيّة اسفر اللّثام عن وجهه ای کشف النّقاب. ايّاک ان تعترضَ بالکلمات علی الّذی خضعت الآيات لوجهه المشرق المنير خف عن اللّه الّذی خلقک و سوّاک و لا تشمت الّذين آمنوا و انفقوا انفسهم و اموالهم فی سبيل اللّه الملک العزيز القدير. قل ما کان مقصودنا فيما ارسلناه اليک الّا بآن تکون متذکّراً فيما فرّطت فی جنب اللّه و تتّخذ لنفسک اليه سبيلا.

انّا اردنا هدايتک و انّک اردت ضرّنا و استهزئت بنا کما استهزء قوم قبلک و هم اليوم فی اسفل الجحيم. انّک من الّذين اذ نزل الفرقان من لدی الرّحمن قالوا ان هذا الّا اساطير الاوّلين و اعترضوا علی اکثر آياته فانظر فی الاتقان ثمّ فی کتب اخری لتری و تعلم ما اعترضت به من قبل علی محمّد رسول اللّه و خاتم النّبيّين. انّا عرّفناک نفسک لتعرفها و تکون علی بصيرة من لدی البصير قل عند ربّی خزآئن العلوم و علم الخلائق اجمعين ارفع رأسک عن فراش الغفلة لتشاهد ذکر اللّه الاعظم مستوياً علی عرش الظّهور کاستوآء الهآء علی الواو قم عن رقد الهوی ثمّ اتّبع ربّک العليّ الاعلی دع ما عندک ورآئک و خذ ما اتاک من لدی اللّه العزيز الحکيم. قل يا ايّها

الجاهل انظر فی کلمات اللّه ببصره لتجدهنّ مقدّسات عن اشــارات القــوم و قواعــدهم بعد ما کــان عنــده علــوم العـالمين. قل انّ آيـات اللّه لو تـنزل علی قواعـدکم و ما عنـدکم انّها تکـون مثل کلمـاتکم يا معشر المحتجـبين. قل انّها نزّلت من مقام لا يـذکر فيه دونه و جعله اللّه مقدّسـاً عن عرفـان العـالمين و کيف انت و امثالک يا ايّها المنکر البعيد. انّها نــزّلت علی لســان القــوم لا علی قواعــدک المجعولة يا ايّها المعـرض المـريب. انصف باللّه لو توضع قدرة العالم فی قلبک هل تقدر ان تقوم علی امر يعترض عليه النّاس و عن ورآئهم الملوک و السّـلاطين؟ لا و ربّی لا يقـوم احد و لن تسـتطيع نفس الّا من اقامه اللّه مقـام نفسه و انّه هو هذا و ينطق فی کلّ شــأن انّه لا اله الّا هو الواحد الفـرد المعتمد العليم الخبـير. لو يتکـدّر منک قلب احد من خـدّام السّــلطان فی اقــلّ من آن لتضــطرب فی الحين و انّک لو تنکـــرنی فی ذلک يصـــدّقنی عبــــاد اللّه المخلصــون و مع ذلک تعـترض علی الّــذی اعــترض عليه الــدّول فی سـنين معـدودات و ورد عليه ما نـاح به الـرّوح الامين الی ان سجن فی هذا السّــجن البعيد. قل ان افتح البصر انّ الامر علا و ظهر و الشّجر ينطق باسـرار القـدر، هل تـــری لنفسک من مفـــرّ؟ تاللّه ليس لاحد مفـــرّ و لا مســـتقرّ الّا لمن توجّه الی المنظر الاکـــبر هـــذا المقـــام الاطهر الّــذی اشـتهر ذکـره بين العـالمين. قل أ تعـترض بالقنــاع علی الّــذی آمن بسـلطان الابـداع و الاخـتراع؟ و الّــذی اعــترض اليــوم انّه من همج رعــاع عند اللّه فــاطر السّـــموات و الارضـــين. قل يا ايّها الغافل اســـمع تغنّی الورقآء علی افنان سدرة المنتهی و لا تکن من الجاهلين. انّ هــذا هو الّــذی اخــبرکم به کـاظم و احمد و من قبلِهما النّبيّون و المرسلون اتّق اللّه و لا تجادل بآياته بعد انزالها انّها نزّلت بالفطرة من جبروت اللّه ربّک و ربّ العالمين و انّها لحجّة اللّه فی کــلّ الاعصــار و لا يعقلها الّا الّــذينهم

انقطعوا عمّا عندهم و توجّهوا الی هذا النّبأ العظیم. یا ایّها البعید لو انّ ربّک الرّحمن یظهر علی حدوداتک لتنزل آیاته علی القاعدة الّتی انت علیها. تب الی اللّه و قل سبحانک اللّهمّ یا الهی انا الّذی فرّطت فی جنبک و اعترضت علی ما نزل من عندک ثمّ اتّبعت النّفس و الهوی و غفلت عن ذکرک العليّ الابهی. یا الهی لا تأخذنی بجریراتی طهّرنی عن العصیان ثمّ ارسل عليّ من شطر فضلک روآئح الغفران ثمّ قدّر لی مقعد صدق عندک ثمّ الحقنی بعبادک المخلصین. یا الهی و محبوبی لا تحرمنی عن نفحات کلماتک العلیا و لا من فوحات قمیصک الابهی ثمّ ارضنی بما نزل من عندک و قدّر من لدنک انّک فعّال لما تشآء و انّک انت الغفور الجواد المعطی الکریم. اسمع قولی دع الاشارات لاهلها و طهّر قلبک عن الکلمات الّتی تورث سواد الوجه فی الدّارین اطلع من خلف الحجبات و الاشارات و توجّه بوجه منیر الی مالک الاسمآء و الصّفات لتجد نفسک فی اعلی المقام الّذی انقطعت عنه اشارات المریبین. کذلک نصحک القلم الاعلی ان اقبلت لنفسک و ان اعرضت فعلیها انّ ربّک الرّحمن لغنيّ عمّا کان و عمّا یکون و انّه لهو الغنيّ الحمید.

بلسان پارسی ذکر میشود که شاید عرف قمیص رحمانی را از کلمات منزله پارسیّه ادراک نمائی و منقطعاً عن الاشطار بشطر احدیّه توجّه کنی. اگر چه هر طیری از کدس رحمت رحمانیّه و خرمن حکم صمدانیّه نصیب نبرده و قادر بر التقاط نه طیر بیان باید در هواء قدس رحمن طیران نماید و از خرمنهای معانی قسمت برد تا قلوب و افئده ناس بذکر این و آن مشغول از عرف روضه رضوان محروم. بشنو نصح این مسجون را و به بازوی یقین سدّ محکم متین بنا کن شاید از یأجوج نفس و هوی محفوظ مانی و بعنایت خضر ایّام بکوثر بقا فائز

شــوى و بمنظر اكــبر توجّه نمــائى. دنيا را بقــائى نه و طالبـان آنـرا وفـائى مشـهود نه لا تطمئنّ من الـدّنيا فكّر فى تغييرها و انقلابها. اين من بـنى الخورنق و السّـدير و اين من اراد ان يـرتقى الى الاثـير؟ كم من قصر اسـتراح فيه بانيه فى الاصيل بالعافية و الخير و غداً ملكه الغـير و كم من بيت ارتفع فى العشى فيه القهقهة و شـــــــدوا الزّرقآء و فى الاشراق نحيب البكآء: ايّ عزيز ما ذلّ و ايّ امر ما بــدّل و ايّ روح ما راح و ايّ ظــالم شــرب كــأس الفلاح. و همچنين بعلوم ظاهره افتخـار منما و فـوق كـلّ ذى علم عليم. فاعلم لكلّ صارم كلال و لكلّ فـرح ملال و لكـــلّ عزيز ذلّة و لكـــلّ عـــالم زلّة. تقـــوى پيشه كن و بدبستان علم الهى وارد شو اتّقـوا اللّه يعلّمكم اللّه قلب را از اشارات قوم مقدّس نما تا بتجلّيات اسـماء و صـفات الهى منوّر شود چشم اعراض بربند و بصر انصاف بگشا و بر احبّـاى الهى اعـتراض مكن. قسم بشـمس افق ظهـور كه اگر از علـوم ظـاهره هم كما هو حقّها نصـيب ميـبردى هرآينه از لفظ قنــاع بر دوســتان مالک ابــداع و اخــتراع اعتراض نمينمودى صه لسانک عن الاوليـآء يا ايّها الهـآئم فى هيمـآء الجهل و العمى. مصـلحت در آنست كه قـدرى در كتب بيـان و بـديع ملاحظه كـنى شـايد از قواعد ظـاهر مطّلع شــوى چه كه اگر بر حقيقت و مجـــاز و مقامـــات تحويل اسـناد و اسـتعاره و كنايه مطّلع ميشـدى اعـتراض نمينمودى كه قناع در وجه استعمال نشده ببصر مشركين در كلمات محبّين ربّ العالمين نظر مكن.

و امّا القناع و المقنعه دو جامه‌اند كه نسآء رؤوس خود را بآن ميپوشانند مخصـوص است از بـراى رؤوس نسـآء و لكن در رجال و وجه مجازاً استعمال شده و همچنين لثــام آنست كه نسآء بآن دهـان خـود را ميپوشـانند چنآنچه اهل فارس و تـرک بيشـماق تعبـير مينمايند و در رجـال و وجه مجازاً اسـتعمال شـده چنآنچه در كتب ادبيّه مـذكور است

فـانظر فی کتب القـوم لتجد ما غفلت عنه. و آن نامه را یکی از احبّای الهی بشما نوشته و مقصود او آنکه شما را از ظلمت نفسانیّه نجـات دهد و بشـطر احدیّه کشـاند و تو اظهـار فضل نمـودی و لکن اخطأ سـهمک و عند اهل علم شأن و مقدارت معلوم شد. اسمع قـولی لا تعـترض علی من یذکرک و لا تضجر من یعظک و لا تعقّب العطآء بالاذی و علیک بالخضوع عند احبّـآء اللّه ربّ الآخـرة و الاولی. دع العلـوم لانّها منعتک عن سـلطان المعلـوم آثر من یـذکّرک علیک و قدّمه علی نفسک لو تمشی بلا حـــذآء و تنـــام بلا وطآء و تنوح فی العرآء لخـیر لک من ان تحـزن من آمن و هــدی. یا ایّها المهتــاض لا تعجل علی الاعــتراض و لا تکن کـالارقم اللّضـلاض من عجّل فی اللّمم سـقط فی النّـدم امسک اللّسان و القلم عن ردّ مالک القدم لا تجعل نفسک مستحقّاً للنّقم سـوف ترجع الی مالک الامم و تسـئل عمّا اکتسبتَ فی الحیوة الباطلة فی یوم تتقلّب فیه القلوب و الابصار من سطوة اللّه المقتدر القهّار.

الی مَ تسـلک سـبل الفحشــآء و تعــترض علی مالک الاسـمآء؟ أ نسـیت مرجعک و مأویک او غفلت عن عـدل مولیک؟ ان امنتَ اللّحد فــاتّبع ما یــأمرک به نفسک و هویک و الّا اسرع الی الّذی الی اللّه دعاک و تدارک مافات عنک فی اولیک قبل اخریک خف عن اللّه الّـــذی خلقک و سوّیک

تب الیه ثمّ اذکره فی صـباحک و مسـاک و انّ الیه مرجعک و مثویک. و از آن گذشته که بر کلمات احبّآء اللّه اعتراض کرده و میکنی در غفلت بمقامی رسـیده ای که بر کلمـات نقطه اولی روح ما سـویه فـداه الّـذی بشّـر النّـاس بهـذا الظّهـــور هم اعـــتراض نمـــوده ای و در کتب در ردّ اللّه و احبّآئه نوشـــته ای و بــذلک حبطت اعمالک و ما کنت من الشّاعرین. تو و امثال تو گفته‌اند که کلمـات بـاب اعظم و ذکراتم غلط است و مخالف است بقواعد قوم هنوز آنقدر

ادراک ننمـوده ای که کلمـات منزله الهیّه مـیزان کلّست و دون او مـیزان او نمیشـود هر یک از قواعـدی که مخـالف آیات الهیّه است آن قاعده از درجه اعتبار سـاقط. دوازده سنه در بغـداد توقّف شد و آنچه خواسـتیم که در مجلسی جمعی از علما و منصفین عباد جمع شوند تا حـقّ از باطل واضح و مبرهن شود احدی اقدام ننمود.
باری آیـات نقطه اولی روح ما سـویه فـداه مخـالف نبـوده تو از قواعد قـوم بیخـبری. از آن گذشـته در آیــات این ظهــور اعظم چه میگــوئی افتح البصر لتعـرف بـانّ القواعد تؤخذ من کلمـات اللّه المقتـدر المهیمن القیّوم. اگر احزان وارده و امراض جسدیّه مـانع نبـود الـواحی در علـوم الهیّه مرقـوم میشد و شــهادت میــدادی که قواعد الهیّه محیط است بر قواعد بریّه نسئل اللّه ان یوفّقک علی حبّه و رضـاه و انّه مجیب لمن دعاه. فکر کن در ایّامیکه فرقان از سماء مشیّت رحمن نازل شد اهل طغیان چه مقـدار اعـتراض نموده‌اند گویا از نظر شـما محو شـده لـذا لازم شد که بعضی از آن ذکر شــود شــاید خــود را بشناسی که در حین اشراق شـمس محمّـدی از افق عزّ صمدانی چه مقدار اعتراض نمـودی غـایت آنست که در آن ایّام باسم دیگر موسوم بودی چه اگر تو از آن نفوس نبودی هرگز در این ظهور بر حقّ اعتراض نمینمـودی. از جملهء اعـتراض مشـرکین در این آیه مبارکه بــــود که میفرماید: لا نفـــرّق بین احد من رسله، اعـتراض نموده‌اند. که احد را مـابین نه و بـه این جهت بر کلمه محکمه الهیّه اعـتراض و اسـتهزاء نموده‌اند. و همچـنین بر آیه مبارکه: خلق لکم ما فی الارض جمیعاً ثمّ استوی الی السّمآء فسـوّیهنّ سـبع

سموات، اعتراض نموده‌اند که این مخالف آیات دیگر است چه که در اکثر آیات سبقت خلق سما بر ارض نازل شده. و همچنین بر آیه مبارکه: خلقناکم ثمّ صوّرناکم ثمّ قلنا للملئکة اسجدوا لآدم، اعتراض نموده‌اند که سجود ملائکه قبل از تصویر خلق بوده و اعتراضاتیکه در این آیه مبارکه الهیّه نموده اند البتّه استماع نموده‌اید. و همچنین بر آیه مبارکه: غافر الذّنب قابل التّوب شدید العقاب، اعتراض نموده‌اند که شدید العقاب صفت مضاف بفاعل است نعت معرفه واقع شده و مفید تعریف نیست. و همچنین در حکایت زلیخا که میفرماید: و استغفری لذنبک انّک کنت من الخاطئین، اعتراض نموده‌اند که باید خاطئات باشد چنآنچه از قواعد قوم است در جمع مؤنّث: و همچنین بر آیه مبارکه: و کلمة منه اسمه المسیح، اعتراض نموده‌اند که کلمه تأنیث دارد و ضمیر راجع بکلمه باید مؤنّث باشد. و همچنین در احدی الکبر و امثال آن مختصر آنکه قریب سیصد موضع است که علمای آنعصر و بعد بر خاتم انبیآء و سلطان اصفیآء اعتراض نموده‌اند چه در معانی و چه در الفاظ و گفته‌اند اینکلمات اکثر آن غلط است و نسبت جنون و فساد بآن معدن عقل داده‌اند قالوا انّها ای السّور و الآیات مفتریات و بهمین سبب اکثری از ناس متابعت علما نموده از صراط حقّ مستقیم منحرف شده و باصل جحیم توجّه نموده‌اند و اسامی آن علماء از یهود و نصاری در کتب مذکور. و از این گذشته چه مقدار از آیات را که نسبت بامرء القیس

داده‌اند و گفته‌اند که آن حضرت سرقت نمـوده مثل سوره مبارکه اذا زلزلت و اقـتربت السّـاعة و مـدّتها قصـــائدیرا که معـــروف بمعلّقاتست و همجـــنین بمجمهـــرّات الّـــتی کـــانت فی الطّبقة الثّانیة بعد المعلّقـــات بر کلمـــات الهی تـــرجیح میدادند تا آنکه عنـایت الهی احاطه فرمـود جمعی بـاین اعتراضـات ممنوع نشده بـانوار هـدایت کـبری مهتـدی گشـتند و حکم سـیف بمیـان آمد طوعـاً و کرهـاً نـاس در دین الهی وارد شدند آیة السّیف تمحو آیة الجهل. و بعد از غلبه امر اللّه بصر انصاف باز شد و نظر اعـتراض مقطوع و محجوب و همان معرضین که آیـات اللّه را مفتریـات مینامیدند در بعضی از آیـات منزله هفتـاد محسّنات فصاحتیّه و بلاغتیّه ذکر نمودند.

چـون بیـان در ذکر اعتراضـات مشـرکین بـود دوست نداشـــتم بیش از آنچه ذکر شد مـــذکور دارم. حـــال قدری انصـاف ده و بینک و بین اللّه حکم کن شـکّی نبوده که قرآن من عند اللّه نـازل شـده و شـکّی هم نیست که کلمات الهیّه مقـدّس بـوده از آنچه تـوهّم نموده‌اند چنآنچه بعد معلـــــــوم و واضح شد که آن اعتراضـات از غِـلّ و بغضا بـوده چنآنچه بعضی علما جـــواب بعضی از اعتراضـــاترا بقواعد داده‌اند و لکن علمه عندنا فاسئل لتعرف النّقطة الّـتی منها فصّـل علم ما کان و ما یکون شاید متنبّه شوی و بر احبّای الهی اعتراض ننمائی. جمیع علوم در قبضه اقتـــدار حـقّ بـوده و خواهد بـود و آنچه از فطـرت نـازل بر فطـــرت اصـــلیّه الهیّه نـــازل شـــده و میشـــود و این اعتراضـــات نظر بآنست که این امر بحسب ظـــاهر

قـوّت نگرفته و احبّـاء اللّه قليلند و اعـدآء اللّه كثـير لـذا هر نفسى باعتراضى متشـبّث كه شـايد بــه اين جهت مقبـول نـاس شـود. اى بيچـاره تو بـرو در فكر عــزّت و رياست بــاش كجا ميتــوانى در عرصه منقطعين قــدم گــذارى يعــنى نفوســيكه از كــلّ ما ســويه منقطع شـده‌اند و حبّـاً للّه از ثـروت و جـاه و ننگ و نـام و مـال و جان گذشته‌اند چنآنچه ديده و شنيده اى اولئک عباد قالوا اللّه ربّنا ثمّ انقطعوا عن العالمين. عنقريب نفوسى در علم ظاهر شـوند و بكمـال نصـرت قيـام نمايند و در جواب هر اعتراضى ادلّه محكمه متقنه مرقــوم دارند چه كه قلوبشان ملهم ميشود بالهامـات غيبيّه الهيّه. بشـــنو نـــداى داعى الى اللّه را و لا تكن من المحتجـــبين شــايد از نفحــات ايّـام الهى در اين ظهــور عــزّ رحمــانى محروم نمانى و السّلام على من اتّبع الهدى.

اگر كسى صاحب شامّه نباشد بر گُل بُستان چه تقصيرى راجع بى ذائِقه قــدر عَســَل ازحَنظَــل نشناسد. صــورت مكتــوبى از شــيخ احمد مرحــوم در ذكر قـائم ملاحظه شد حال از شما خواهش مينمايم كه بانصاف آنرا معنى نمائى و اگر خود را عاجز يافتى از بحر اعظم الهى سـؤال كـنى كه شــايد از فضل و رحمت واســعه الهيّه در ظــلّ ســدره ربّانيّه درآئى. و تفصـيل آن اينكه در ايّـام توقّف در عـراق ميرزا حسين قمى نزد اين عبد آمده مع صـورت مكتـوب و مذكور داشت كه حضرات شيخيّه اســتدعا نموده‌اند كه اين كلماترا معنى و تفســير نمائيد و اينعبد نظر بآنكه سـائلين را طالب كوثر علم الهى نيافت متعـرّض جـواب نشـده چه كه لؤلؤ علم الهى از مشاهده اعين غير حديده مســتور به اگر چه فى الجمله ذكر شد و لكن بتلـــــويح و اشــــاره و صورت آن مكتوب بعينه در اين لوح نقل شده بدون زيــاده و نقصان و هذه صورة ماكتبه الشّـيخ الاجـلّ الافضل ظهر الاسلام و كعبة الانـام الشّـيخ احمد الاحسـائى الّـذى كـان

سراج العلم بين العـالمين فى جـواب من قـال انّ القـآئم فى الاصلاب انّا تركنا اوّله و كتبنا ما هو المقصود.

بسم اللّه الرّحمن الرّحيم

اقول روى انّه بعد انقضآء المص بآلمر يقوم المهـدى عليه السّـلام. و الالف قد اتى على آخر الصّـاد و الصّـاد عنـدكم اوسع من الفخذين فكيف يكون احدهما و ايضاً الــواو ثلثة احرف ستّة و الف و ستّة و قد مضت سـتّة الايّـام و الالف هو التّمـام و لا كلام فكيف السّـتة و الايّـام الأخر و الّا لما حصل العود لانّه سرّ التّنكيس لرمز الرّئيس فان حصل من الغير الاقرار بالسّتّة الباقية تمّ الامر بالحجّة وظهر الاسم الاعظم بالالفين القـآئمين بـالحرف الّـذى هو حرفـان من اللّه اذهما احد عشر و بهما ثلثة عشر فظهر واو الّــذى هو هآء فاين الفصل و لكنّ الواحد مابين السّتّة و السّتّة مقدّر بانقضـآء المص بـالمر فظهر سـرّ السّـتّة و السّـتّين فى سدسـها الّـذى هو ربعها و تمـام السّـدس الّـذى هو الرّبع بــالالف المنــدمجين فيه و سـرّه تــنزّل الالف من النّقطة الواسعة بالسّتّة و السّتّة و نزل الثّـانى فى اللّيلة المباركة بالاحد عشر و هى هو الّـذى هو السـّرّ و الاسم المستسـرّ الاوّل الظّـاهر فى سـرّ يـوم الخميس فيسـتتمّ السّـرّ يـوم الجمعة و يجـرى المـآء المعين يـوم تـأتى السّـمآء بـدخان مـــبين. هـــذا و الكـــلّ فى الـــواو المنكوسة من الهـــآء المهموسة فـــــــاين الوصل عند مثبت الفصل ليس فى الواحد و لا بينه غـير و الّا لكـان غـير واحد. و تلك الامثـال نضربها للنّاس و لكن لا يعقلها الّا العالمون. انتهى

نشهد بانّ كلّ كلمة من هذه الكلمات الدّرّيّات لبــئر معطّلة فيها مآء الحيوان و ستر فيها غلام المعـانى و البيـان و ما ورد عليها سيّارة الطّلب ليدلوا دلـوهم و يخرجـوا بها غلام العلم و يقولوا تبارک اللّه الّذى فى قبضته ملكوت العلم و انّه على كلّ شىءٍ محيط. و كذلک نشهد بـانّ كـلّ حـرف منها لزجاجة فيها اضـــآء ســـراج العلم و الحكمة و لكن ما

استضآء منه احد الّا من شآء اللّه انّه على كلّ شىء قـدير. بارى مقصـود آنكه اين كلمـات ببيـان واضح مـبين تفسـير شـود و السّـلام على من اتّبع الحـقّ و انّک ان لم تتّبع امر موليک عسى اللّه ان يظهر منک من يتوجّه الى موليه و ينقطع عمّا سويه انّه هو العليم الحكيم.

بسم الّذى بذكره يحيى قلوب الملأ الاعلى

سـبحانک اللّهمّ يا الهى تشـهد و تـرى كيف ابتليت بين عبادک بعد اذ ما اردتُ الّا الخضوع لـدى بـاب رحمتک الّـذى فتحته على من فى ارضک و سـمآئک و ما امـرتهم الّا بما امرتـنى و ما دعـوتهم الّا بما بعثتـنى به. و عزّتک ما اردت بـآن اسـتعلى على احد بشـأن من الشّـئون و ما اردت ان افتخر عليهم بما اعطيتنى بجـودک و افضـالک لانّى لا اجد يا الهى لنفسى ظهـوراً تلقـآء ظهـورک و لا امـراً الّا بعد اذنک و ارادتک بل فى كـلّ حين نطق فـؤادى يا ليت كنت ترابـاً تقع عليه وجـوه المخلصـين من احبّآئک و المقـرّبين من اصـفيآئک. لو يتوجّه ذو اذن الى اركـانى ليسـمع من ظاهرى و باطنى و قلبى و لسـانى و عـروقى و جـوارحى يا ليت يظهر منّى ما تفـرح به قلـوب الّـذين ذاقـوا حلاوة ذكر ربّى العليّ الاعلى و يصـعد بنـدآئى احد الى جـبروت امـرک و ملكـوت عرفانک يا من بيـدک ملكـوت البقـآء و ناسوت الانشآء. و ان قلت اليّ اليّ يا ملأ الانشآء ما اردت بذلک الّا امرک الّذى به اظهرتـنى و بعثتـنى ليتـوجّهنّ كـلّ الى مقـرّ وحـدانيّتک و مقعد عـزّ فردانيّتک و انت تعلم يا محبـوب البهـآء و مقصـود البهـآء انّه ما اراد الّا حبّک و رضاک و يريد ان يطهّر قلوب عبـادک من اشـارات النّفس و الهوى و يبلّغهم الى مدينة البقـآء ليتّحـدوا فى امـرک و يجتمعـوا على شـريعة رضـآئک. و عزّتک يا محبـوبى لو تعذّبنى فى كلّ حين ببلآء جديد لاحبّ عنـدى من ان يحـدث بين احبّآئک ما يكدّر به قلوبهم و يتفرّق به اجتماعهم لانّک ما بعثتنى الّا لاتّحادهم على امرک الّـذى لايقـوم معه خلق

سـمآئک و ارضک و اعراضـهم عمّا سـویک و اقبـالهم الی افق عزّ کبریآئک و توجّههم الی شطر رضآئک. اذاً انـزل یا الهی من سحاب عنایتک الخفیّة ما یطهّـرهم عن الاحـزان و عن الحدودات البشـریّة لیجـدنّ منهم الملأ الاعلی روآئح التّقدیس و الانقطاع ثمّ ایّدهم یا الهی علی التّوحید الّـذی انت اردته و هو ان لا ینظر احد احـــــداً الّا و قد ینظر فیه التّجلّی الّذی تجلّیت له به لهذا الظّهور الّـذی اخـذت عهـده فی ذرّ البیان عمّن فی الاکوان. و من کان ناظراً الی هـذا المقــام الاعــزّ الاعلی و هــذا الشّأن الاکــبر الاســنی لن یستکبر علی احد. طوبی للّـذین فـازوا بهـذا المقـام انّهم یعاشرون معهم بالرّوح و الرّیحان و هذا من التّوحید الّـذی لم تزل احببته و قدّرته للمخلصین من عبادک و المقــرّبین من بریّتک. اذاً اسـئلک یا مالک الملـوک باسـمک الّـذی منه شـرعت شـریعة الحبّ و الـوداد بین العبـاد ان تحـدث بین احبّآئی ما یجعلهم متّحـدین فی کـلّ الشّـئون لتظهر منهم آیات توحیـدک بین بریّتک و ظهـورات التّفرید فی مملکتک و انّک انت المقتــدر علی ما تشــآء لا اله الّا انت المهیمن القیّوم.

قلم اعلی میفرماید: ای دوسـتان حـقّ مقصـود از حمل این رزایای متـواتره و بلایـای متتابعه آنکه نفـوس موقنه باللّه با کمــال اتّحــاد با یکــدیگر ســلوک نمایند بشــأنیکه اختلاف و اثنیــنیّت و غــیریّت از مــابین محو شــود الّا در حـدودات مخصوصه که در کتب الهیّه نـازل شـده. انسـان بصــیر در هیچ امــری از امــور نقصی بر او وارد نه آنچه واقع شود دلیل است بر عظمت شـأن او و پـاکی فطـرت او. مثلاً اگر نفسی للّه خاضع شود از برای دوستان الهی این خضـــوع فی الحقیقه بحق راجعست چه که نــــاظر بایمان اوست باللّه در اینصورت اگر نفس مقابل بمثل او حرکت ننماید و یا استکبار از او ظاهر شـود شـخص بصـیر بعلـوّ عمل خـود و جـزای آن رسـیده و میرسد و ضـرّ عمل

نفس مقابل بخـود او راجعست. و همچـنين اگر نفسى بر نفسى اســتكبار نمايد آن اســتكبار بحق راجعست نعــوذ باللّه من ذلک يا اولى الابصـــــار. قسم باسم اعظم حيف است اين ايّـام نفسى بشـىءٍ ونـات عرضـيّه نـاظر باشد بايستيد بر امر الهى و با يکديگر بکمال محبّت سـلوک کنيد خالصــاً لوجه المحبــوب حجبــات نفســانيّه را بنــار احديّه محــترق نمائيد و با وجــوه ناضــره مستبشــره با يکــديگر معاشرت کنيد. کل سجايای حـقّ را بچشم خـود ديده‌ايد که ابداً محبوب نبوده که شبى بگذرد و يکى از احبّاى الهى از اين غلام آزرده باشد. قلب عـــالم از کلمه الهيّه مشـــتعل است حيف است بــاين نــار مشــتعل نشــويد انشــآء اللّه اميــدواريم که ليله مبارکه را ليلة الاتّحاديّة قـــرار دهيد و کل با يکديگر متّحد شـويد و بطـراز اخلاق حسـنه ممدوحه مزيّن گرديد و همّتان اين باشد که نفسى را از غرقاب فنا بشريعه بقا هدايت نمائيد و در ميانه عبـاد بقسـمى رفتـار کنيد که آثـار حق از شـما ظـاهر شـود چه که شـمائيد اوّل وجود و اوّل عابـدين و اوّل سـاجدين و اوّل طـائفين. فو الّـذى انطقـنى بما اراد که اسـمآء شـما در ملکـوت اعلى مشهورتر است از ذکر شما در نزد شــما گمـان مکنيد اين سخن وهم است يا ليت انتم ترون ما يـرى ربّکم الـرّحمن من علوّ شأنکم و عظمة قدرکم و سموّ مقامکم.

نسئل اللّه ان لا تمنعکم انفسکم و اهوآئکم عمّا قدّر لکم. اميدواريم که در کمال الفت و محبّت و دوستى با يکــديگر رفتار نمائيد بشأنيکه از اتّحاد شما عَلَم توحيد مرتفع شود و رايت شرک منهدم گردد و ســبقت بگيريد از يکـديگر در امور حسنه و اظهـار رضا له الخلق و الامر يفعل ما يشـاء و يحکم ما يريد و انّه لهو المقتدر العزيز القدير.

اقتدارات و چند لوح ديگر- صص: ٢١٨-١٩٠